

جنگ خاورمیانه، کردها را به کردستان می‌رساند؟ محمداکرام اندیشمند

برای امریکا و غربی‌ها و حتی روسیه در اوضاع بی‌ثبات و جنگ‌های خونین خاور میانه که بخشی از طرف‌های این جنگ را داعش، القاعده و سایر گروه‌های ستیزه‌جو و جهادگر سنی علیه آن‌ها تشکیل می‌دهد، کردها متحد استراتژیک و مورد اعتماد محسوب می‌شوند. بخشی از جامعه سنی عرب اعم از دولت‌ها، احزاب و قبایل مورد حمایت امریکا و غرب در این ستیز خونین نمی‌توانند قابل اعتماد غرب باشند.

امریکایی‌ها بر جامعه شیعه، چه شیعیان عرب و چه جمهوری اسلامی ایران با توجه به تقابل و خصومت خونینی که با متحدین عرب سنی آن‌ها در خاور میانه دارد، به عنوان متحد استراتژیک در منطقه نمی‌بینند؛ هر چند که سیاست و عملکرد امریکایی‌ها در دو دهه اخیر و به ویژه پس از حمله بر عراق و سقوط حکومت صدام حسین در جهت منافع و قدرت یابی جمهوری اسلامی ایران و همسویی با اهداف دولت ولایت فقیه ایران انجامیده است. این همسویی صرف نظر از آنکه تصادفی است یا برنامه‌ریزی شده، هنوز علی‌رغم ناخشنودی شدید سلاطین و امیران متحد عرب امریکا به خصوص عربستان سعودی ادامه دارد.

یکی از دلایل عدم اعتماد و اتکای امریکا و غرب به جمهوری اسلامی ایران و شیعیان و هم‌چنان جامعه سنی، به ریشه‌ها و باورهای مذهبی و آیدئولوژیک آن‌ها بر می‌گردد که مخالفت و خصومت با امریکا و غرب را بصورت با القوه در این ریشه‌ها و باور‌ها دارند. این در حالی است که داعش، القاعده و گروه‌های مشابه برخاسته از میان جوامع سنی عرب و حتی غیر عرب بصورت بالفعل علیه امریکا و غرب می‌جنگند.

اما چرا کردها با چهل میلیون جمعیت در منطقه به عنوان بخشی از جامعه مسلمان که میان چهار کشور عراق، ایران، سوریه و ترکیه تقسیم شده‌اند، می‌توانند به عنوان متحد قابل اعتماد امریکا و غرب در جنگ‌های خونین امروز خاورمیانه و رقابت‌های مداوم بر سر این حوزه مدنظر باشند؟

کردها بر خلاف جامعه سنی عرب و شیعه دارای ریشه‌ها و زمینه‌های افراط‌گرایی و ستیزه‌جویی دینی نیستند. آن‌ها قبل از آنکه وسواس و دغدغه دینی و مذهبی داشته باشند، معضل هویت و منافع قومی دارند که حتی این حق و هویت از نام و آدرس دین سرکوب شده و گاهی از دین به عنوان ابزار علیه هویت ملی آن‌ها و تشکیل کشور مستقل گردی استفاده شده است. کردها به عنوان یکی از اقوام بزرگ منطقه خواهان کشور و دولت مستقل هستند و این استقلال را بدون حمایت امریکا و غرب بدست آورده نمی‌توانند.

نکته قابل توجه در بحث رابطه میان کردها و غرب به تاثیر و پیوند متقابل این رابطه بر می‌گردد. اگر غربی‌ها در جنگ و خصومت خونین خاورمیانه از میان جوامع مختلف مذهبی و قومی مسلمانان این حوزه ضرورتاً بسوی کردها به عنوان متحد استراتژیک خود نگاه می‌کنند، کردها نیز نیازمند این نگاه و این حمایت و اتحاد

هستند. این نیاز دوطرفه، پایداری این همسویی را تضمین می کند و به اتحاد دراز مدت و استراتژیک طرفین می انجامد.

در حالی که دولت ترکیه با حزب کارگران کردستان (PKK) می جنگد، کردهای سوریه منطقه خود مختار تشکیل داده اند، کردهای عراق عملاً حکومت مستقل از بغداد دارند و دو روز قبل (12 دلو/1394/دوم فبروری 2016) مسعود بارزانی رئیس حکومت آن ها در اربیل از اجرای طرح همه پرسی استقلال کردستان عراق سخن گفت و کردهای ایران نیز هر چند مانند کردهای سه کشور دیگر هوای جدایی و استقلال ندارند، تشکیل کشور و دولت مستقل کردستان تا چه حد عملی و واقعی به نظر می رسد؟

آیا آمریکا و اروپا از تشکیل کشور مستقل کردستان متشکل از جوامع کرد چهار کشور گردنشین، علی رغم مخالفت شدید دولت این کشور ها حمایت می کنند؟ آیا روسیه در شکل گیری کشور کردستان که با نگاه مشابه و مشترک آمریکا و غرب بسوی کردها می بیند، با آمریکا و اروپا همسویی نشان خواهد داد؟ آیا میان غرب و روسیه به خصوص میان واشنگتن و مسکو توافق نامه مشابه توافق سایکس - پیکو که یکصد سال قبل میان فرانسه و بریتانیا (1916) برای تقسیم متصرفات عربی امپراتوری عثمانی و تغییر نقشه خاور میانه امضا شد، در حال امضا است؟

اگر روس ها و غربی ها از تشکیل کشور و دولت کردستان حمایت کنند و در این جهت قدم بردارند، تکلیف غرب با ترکیه به عنوان عضو ناتو و متحد استراتژیک آنها و تکلیف روسیه با متحدین خودش جمهوری اسلامی ایران و دولت سوریه چه خواهد شد؟

آیا کردها که در سده های متوالی میان چهار کشور تقسیم شده و افزون بر اختلاف و تفرقه شدید سیاسی و گروهی میان خود، هر کدام این جوامع کرد بصورت جداگانه از ویژگیهای فرهنگی و اجتماعی حاکم و غالب این کشور ها تاثیر پذیرفته اند و به خصوص که بخشی از جمعیت عظیم کردها در شهرهای بزرگ این کشور ها زندگی کرده اند، می توانند کشور و دولت واحد و مستقل تشکیل دهند؟

آیا تشکیل کشور و دولت مستقل کردستان در محاصره چهار کشور گردنشین و به شدت مخالف این استقلال، یک آرزوی غیر عملی و دست نیافتنی نیست؟ با توجه به پاسخ بسیار دشوار و پیچیده این همه پرسش ها و با توجه به جغرافیای نامساعد مناطق کرد در میان چهار کشور گردنشین، تشکیل کشور و دولت واحد و مستقل کردستان بیشتر به یک توهم و آرزو می ماند تا به یک واقعیت.